

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAUR.
- POSADZKA KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO
W SZCZODROWIE GM. SKARSZEWEY

E. Przebi

Opracowanie jest załącznikiem do

20.7142.1578.122.1

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
w Gdańsku
ul. Dyrekcyjna 2/4, 80-852 Gdańsk

Konserwator dzieł sztuki
Elżbieta Przebirowska
654 Gdynia, ul. Morska 301/36
953 029 33-27, tel. 663 228

oprac. Konserwator dzieł sztuki
Elżbieta Przebirowska
ul. Morska 301/36
81-054 Gdynia
nr dypl. UMK 1360

Gdynia, wrzesień 2022r.

<u>Spis zawartości programu prac konserwatorskich</u>	1
1. Zawartość opracowania	2
2. Podstawa sporządzenia programu	2
3. Opis obiektu.....	3
4. Rys historyczny obiektu.....	4
5. Stan zachowania.....	4
6. Dane do projektu budowlanego.....	6
7. Uzasadnienie programu prac, ich wpływ na zabytek.....	7
8. Postępowanie konserwatorskie	
8.1 Wnioski i założenia konserwatorskie.....	7
8.2 Program prac konserwatorskich.....	8
9. Fotografie obiektu.....	10-20

1. Zawartość opracowania

Zadaniem niniejszego opracowania było zebranie danych na temat historii posadzek drewnianego kościoła parafialnego w Szczodrowie gm. Skarszewy, określenie ich rodzaju i na tej podstawie ustalenie danych do wykonania projektu architektonicznego przy nich oraz programu prac koniecznych elementach do całkowitej realizacji zadania. Opracowanie ma posłużyć jako wytyczne do projektu architektonicznego /podłoga oraz podest ołtarzowy/ oraz projektu budowlanego i PPK poszczególnych elementów posadzki oraz elementów styčných z nią.

2. Podstawa do sporządzenia programu prac

Opracowanie zostało wykonane na zlecenie Parafii św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie i dotyczy budynku kościoła parafialnego wraz z otoczeniem. Jest on wpisany do rejestru zabytków woj. gdańskiego dn. 21. listopada 1959r. pod nr **14/N/59 nowy nr A-126**.

Podstawą do napisania programu prac jest sporządzona przez autora opracowania dokumentacja opisowa wykonana na podstawie wizji lokalnych na obiekcie dotycząca obecnego stanu zachowania posadzek oraz dokumentacja fotograficzna wykonana w trakcie tejże wizji.

Na potrzeby dokumentacji z Oprócz tego zostały wykorzystane następujące opracowania, dokumentacje, projekty i materiały archiwalne:

- a. Domańska Hanna. Kościół Parafialny pod wezwaniem Św. Szymona i Judy Tadeusza, Szczodrowo, pow. Kościerzyna, woj. gdańskie- Dokumentacja historyczna. PP.PKZ oddz. Gdańsk 1960r.
- b. Dąbrowski Teofil- Wyniki ekspertyzy mikologiczno- chemicznej kościoła parafialnego w Szczodrowie, Gdańsk 26.09.1960r
- c. Domagała Tadeusz- Badania architektoniczne kościoła pw. św. Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie woj. gdańskie – dokumentacja na zlecenie dyrekcji Wojewódzkiego Parku Etnograficznego we Wdzydzach. 1975r.
- d. BUPI Inwestpol sp z.o.o.- Inwentaryzacja budowlano- konserwatorska. Gdańsk 2010r.
- e. Chmielewski D.- Program prac remontowo- konserwatorskich przy kościele parafialnym pw. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie gm. Skarszewy, 2009r.
- f. Szczepański Edward PWT Geotest- Opinia geotechniczna , czerwiec 2012r.
- g. Kowalski R., Waśniewska M.- Projekt budowlany z orzeczeniem technicznym dot. izolacji przeciwwilgociowych kościoła parafialnego pw. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie, Gdańsk lipiec 2012r.
- h. Sadkowski T.- Drewniana architektura sakralna na Pomorzu Gd., 1997.
- i. Brzoskowski Wiesław- Dzieje Szczodrowa, Skarszewy 2005r.
- j. Rol B., Strzelecka I.- Kościerzyna, Skarszewy i okolice. Katalog zabytków sztuki.

3. Opis obiektu

Kościół parafialny w Szczodrowie jest położony przy głównej drodze biegnącej przez wieś w jej centrum. Jest orientowany, drewniany, wzniesiony na kamiennym fundamencie i ceglanym cokole o zmiennej wysokości, który powstał pod k. XIX w. w wyniku zastąpienia nim dolnych, mocno zniszczonych belek. Nawa kościoła, która jest najstarszą częścią budowli wybudowana jest na planie zbliżonym do kwadratu, z dobudowanym od strony wschodniej wydłużonym, zakończonym poligonalnie prezbiterium, do którego dostawiono od północy zakrystię. Do nawy od zachodu jest dostawiona prawie kwadratowa wieża o konstrukcji słupowej, obita szalunkiem.

Pod względem konstrukcyjnym poszczególne części kościoła tworzą odrębną całość. Ściany nawy i prezbiterium wykonane są z bali, których maksymalne wymiary wynoszą ok. 30x55cm. w nawie, w prezbiterium bale mają mniejszą szerokość i przekrój. Na ścianach znajdują się ślady wielokrotnych napraw pochodzących z różnych okresów. Belki w nawie łączone są na węgiel, a w prezbiterium na jaskółczy ogon. Między belkami w niektórych miejscach znajdują się okrągłe kołki łączące belki oraz uszczelnienie z wiórów drewnianych i włókien roślinnych. Konstrukcja dachowa/ wieszarowa/ jest wspólna dla nawy i prezbiterium i pochodzi z XIX w. i została wprowadzona celem uzyskania większej kubatury kościoła. Nad wieżą znajduje się ośmioboczny dach. Kościół w całości jest pokryty drewnianą dębową dachówką.

Kościół jest z zewnątrz w całości oszalowany w układzie pionowym. Belki ścian i prezbiterium są wzmocnione obustronnie kleszczami pochodzącymi z XVII i XIX w. Kleszcze wcześniejsze są łączone kotwami blokowanymi na klin, późniejsze kotwy mocujące ściągą - przy pomocy śrub.

Obecnie we wszystkich częściach kościoła /nawa, prezbiterium i kruchta/ znajduje się drewniana posadzka z desek sosnowych na legarach. Posadzka wykonana jest bez felcu, deski różnej szerokości ułożone są w układzie wschód – zachód i przybite gwoździami. Nie jest zabezpieczona żadną warstwą /np.: lakieru/. Pod legarami znajduje się wylewka betonowa o grubości 3-4 cm położona w kształcie „wanny”. Pod zaprawą w różnych miejscach znajduje się warstwa współczesna cegieł maszynowych z XX w., a pod nią o cegły wymiarach gotyckim, ręcznie robione, wytarte do grubości 5-7cm lub miejscami warstwa gruzu ceglanego przemieszanego z dachówkami. Pod cegłami i gruzem warstwa ziemi z gruzem poprzerastana korzeniami roślin i sznurami grzyba. Pod schodami na chór nie ma drewnianej posadzki, tylko wylewka betonowa. Wylewka ta w całym kościele dochodzi do kamiennego fundamentu. Nie ma między nią a murem, ani szczeliny dylatacyjnej, ani izolacji.

Część kamiennego fundamentu wystaje w większości miejsc ponad posadzkę od kilku do 30 cm. Część jego w najniższych miejscach jest pokryta tynkiem i wystaje 3-5 cm powyżej poziomu drewnianej podłogi i obecnie ma formę niskiego prostokątnego murka o szerokości ok. 10 cm.

Podest ołtarzowy jest wykonany z desek sosnowych montowanych na felc, konstrukcja również z belek sosnowych. Deski ułożone są w poprzek prezbiterium. Podest pokryty jest warstwą zniszczonego lakieru prawdopodobnie poliuretanowego.. Od strony wiernych znajduje się szeroki stopień, kończący się przy drzwiach zakrystii zwężeniem- podest znajduje się w całym otworze drzwi.

4. Rys historyczny obiektu.

Od chwili swojego powstania w XV w. do roku 1687 kościół szczodrowski był świątynią parafialną. Potem przez kolejne 2 i pół wieku, aż do roku 1911 był filią parafii skarszewskiej, później został ponownie świątynią parafialną. Pierwsza wzmianka o wsi Szczodrowo pochodzi z 1198r., kiedy to książę Grzymisław nadał zakonowi Joannitów zamek w Starogardzie Gdańskim wraz z przyległymi dobrami. Parafia istniała przed 1428r., w tym roku wielki mistrz Paul von Rusdorf odnowił przywilej lokacyjny wsi, w którym wspomina się o proboszczu. Pierwsze pewne dane o kościele pochodzą z wizytacji ks. S. Liwerskiego z 1583r. Wizytator pisze o „potrzebie pokrycia dachem” kościoła i „dobrze ogrodzonym” cmentarzu.

Lustracje kościelne w bardzo lakoniczny sposób wspominają o rodzajach posadzki w kościele. Wizytacja ks. Rybińskiego z 1780r. podaje, że posadzkę w nawie ułożono z cegieł, w prezbiterium na podłodze znajdowały się deski.

W trakcie wykonywania małych odkrywek sondażowych w prezbiterium za ołtarzem po stronie północnej znaleziono pod wylewką cementową cegły o rozmiarze gotyckim. Pierwotnie mogła więc być również położona posadzka ceramiczna w prezbiterium / od XVII w./ i zostać przykryta deskami w XVIII w. Na fotografii wnętrza prezbiterium z ok. 1928r. i późniejszej z lat. 50-tych XX w. w prezbiterium znajduje się drewniana posadzka z desek.

W 1940r. Niemcy zdewastowali wnętrze kościoła, zniszczono wyposażenie oraz ukradziono dzwony, chrzcielnicę. Przy zrzucaniu dzwonów z wieży uszkodzono belkę i zniszczono strop i podłogę w kruchcie. Po wojnie naprawa tych zniszczeń była pierwszymi remontami kościoła - odbudowanie stropu i naprawienie belki poprzez spięcie jej klamrami żelaznymi oraz naprawienie posadzki drewnianej.

W 1960r. rozpoczęły się przygotowania do remontu wnętrza. Hanna Domańska pracująca w P.P.PKZ oddz. Gdańsk, wykonała pierwszą i najlepszą dokumentację historyczną obiektu¹. W tymże roku ta sama instytucja przeprowadziła kompleksowe prace konserwatorskie i remontowe. Były poprzedzone opracowaniem historycznym i inwentaryzacją. Wymieniono tynki na ścianach /z gliniano-piaskowych na cementowo-wapienne/, a na posadzce powstała betonowa wanna, na której wykonano drewnianą, sosnową podłogę na legarach. W tej formie istnieje do obecnych czasów.

Podest ołtarzowy powstał w drugiej połowie I. 60-tych XX w. zapewne w związku z nowymi wytycznymi posoborowymi. Przy jego budowie została rozebrana podłoga drewniana w przestrzeni znajdującej się pod podestem tak, aby jego konstrukcja mogła stać bezpośrednio na wylewce.

5. Stan zachowania

W celu dokładniejszego sprawdzenia stanu zachowania obiektu wykonano kilka niewielkich odkrywek mających na celu lepsze określenie stanu zachowania obiektu, które po obejrzeniu przez konstruktora i udokumentowaniu, zlikwidowano:

---

¹ Domańska Hanna- „Kościół Parafialny pod wezwaniem Św. Szymona i Judy Tadeusza, Szczodrowo, pow. Kościerzyna, woj. gdańskie” - Dokumentacja historyczna. PP.PKZ oddz. Gdańsk 1960r.

- a. w posadzce w nawie głównej – odstonięto ponownie odkrywkę wykonaną w 2010r.
- b. w posadzce prezbiterium- ściana pn. przy podeście ołtarzowym

5.1 Posadzka

Znajdująca się w kościele drewniana podłoga jest w bardzo złym stanie. Wykonano ją w latach 60-tych z tarcicy sosnowej, nieheblowanej, niczym nie zabezpieczonej. Jest ona stale mocno zawilgocona, ponieważ leży na niez izolowanym ceglano- betonowym podkładzie, więc z dużą pewnością pod nią na legarach i na jej spodniej powierzchni, tak jak w wielu miejscach na ścianach świątyni rośnie grzyb domowy. Jego obecność we wnętrzu kościoła stwierdził w swojej ekspertyzie z 1960r. Teofil Dąbrowski². Ustalił on w trakcie badań pobranych próbek obecność grzyba /Merulius Lacrymans- stroczek łzawy/ i zalecił odstonięcie deskowania i dezynfekcję całego kościoła silnymi preparatami. Nie wiemy, czy zalecenie zostało wykonane, ponieważ grzyb mocno rozprzestrzeniony na całym obiekcie dotrwał do połowy lat 20-tych XXI w. Ponieważ pod posadzką nie ma żadnej warstwy izolującej, utrzymuje się stale zawilgocenie ułatwiające rozwój grzyba. O jego działalności świadczą utrzymujące się przez cały rok mokre plamy na powierzchni posadzki - głównie wzdłuż szczelin między deskami.

Wykonano odkrywki w nawie i prezbiterium. Pod wylewką cementową znajdującą się pod podłogą z desek znaleziono warstwę gruzu pochodzącą z dachówek i cegieł, a pod nimi resztki podłogi ceglanej z cegły gotyckiej - jest ona silnie zagrzybiona, zasolona i zlasowana. Podłoga w niektórych miejscach ułożona jest w dwóch warstwach. Zachowała się w odkrywkach w bardzo złym stanie - trudno więc założyć, że większe fragmenty będą się nadawać do ekspozycji, zwłaszcza, że kościół jest na co dzień intensywnie użytkowany przez wiernych. Proponuje się całkowitą wymianę na nową wraz z wymianą warstw zasypu zgodnie z projektem budowlanym. Ponieważ posadzka i warstwy pod nią są obecnie głównym źródłem zagrzybienia obiektu konieczna jest dezynfekcja usuwanych warstw, aby obniżyć ich stopień toksyczności w stosunku do obiektu i pracujących tam ludzi. Drewniana podłoga z I 60 tych-XX w. musi zostać usunięta w całości ze względu na stopień zagrzybienia.

5.2 Podest ołtarzowy

Drewniany podest ołtarzowy znajdujący się w prezbiterium jest mocno zniszczony i posiada niewłaściwy kształt utrudniający komunikację, zwłaszcza w okolicy wyjścia z zakrystii. Ze względu na stopień skażenia mikologicznego nadaje się wyłącznie do rozbiórki, usunięcia w całości i utylizacji.

---

² Dąbrowski Teofil- Wyniki ekspertyzy mykologiczno- chemicznej kościoła parafialnego w Szczodrowie, maszynopis, Gdańsk 26.09.1960r.

5.3 Fundament kamienny

Większość fundamentu znajdującego się powyżej podłogi wyremontowano w ostatnich kilku latach. Nie przeprowadzono renowacji odcinków wytynkowanych zaprawą cementowo - wapienną /fot. nr19/, które wystawały w niewielkim stopniu ponad powierzchnię drewnianej podłogi oraz części poniżej.

Wykonano odkrywki posadzki przy ścianach we wnętrzach naw. Zwrócono uwagę na liczne ubytki spoiny w fundamencie kamiennym, którego znaczna część znajduje się pod posadzką kościoła. Fundament jest mocno zagrzybiony, momentami poprzerastany korzeniami roślin. Przy projektowanych pracach zostaną usunięte wszystkie warstwy posadzki oraz 20-30 cm zasyp, dzięki temu powstanie możliwość naprawy obecnie niedostępnej części fundamentu.

6. Dane do projektu budowlanego

6.1 Posadzka w kościele

W kościele znajduje się pochodząca z ok.1960r. posadzka z drewna sosnowego na legarach. Odstonięto odkrywkę/ w nawie przy ścianie południowej przed podestem ołtarza bocznego/ w celu sprawdzenia konstrukcji obecnej posadzki i ewentualnych pozostałości podłóg historycznych. Stwierdzono, że podłoga z desek leży na drewnianych legarach, pod nimi jest polepa o gr. ok.3 cm z zaprawy cementowo- wapiennej /określana w dokumentacji z l. 60-tych XX w. jako „wanna”/. Pod nią leżą ułożone na płask na zaprawie gliniano – piaskowej nowożytnie cegły /prawdopodobnie podłoga z XVIII- XIX w. - pod posadzką ceramiczną odnaleziono cztery cegły (gotyckie palcówki), położone na płask na zaprawie piaskowo glinianej/. Z przekazów historycznych wiadomo, że w XVII w. w kościele istniała podłoga ceramiczna /nie określono bliżej jej rodzaju/ - zapewne fragmenty zostaną odnalezione w trakcie prac rozbiórkowych.

Podłogę drewnianą należy w całym kościele usunąć i zutylizować. Nawet, jeśli zachowała się fragmentarycznie posadzka ceramiczna znajduje się ona w bardzo złym stanie – cegły są zagrzybione i rozwarstwiają się. Pojedyncze płytki, które znajdują się we względnie dobrym stanie. Należy zaprojektować nową historyzującą posadzkę ceramiczną o podbudowie zgodnej ze sztuką budowlaną. Ponieważ brak analogii w obiektach budownictwa drewnianego na terenie Kociewia, posłużono się wielkopolskim przykładem kościoła w Kosieczynie³- drewnianego , gotyckiego kościoła z XV w., w którym odnaleziono fragmenty dobrze zachowanej posadzki średniowiecznej. Fragmenty podobnej posadzki znajdują się na Kociewiu mn: w budynku kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja w Starych Polaszkach⁴, gm. Stara Kiszewa.

Posadzka powinna być ułożona w całym kościele z jednakowego rodzaju kwadratowych płytek ceglanych o grubości min 4 cm. Ponieważ prezbiterium, nawa, kruchta są osobnymi budynkami nie ustawionymi w jednej osi, podłoga powinna być

³ Średniowieczny kościół w Kosieczynie-historia zapisana w drewnie. Praca zbiorowa pod red. P. Gorka i A. Żurek, Kosieczyn 2012

⁴ Obecny budynek kościoła pochodzi z 1750r. lecz historia parafii sięga XIII w., kiedy to na ziemi przybyli cystersi i wybudowali drewniany kościół otoczony ceglany murem. Istnieje prawdopodobieństwo, że zachowana we fragmentach posadzka ceramiczna jest starsza, niż obecnie zachowany budynek.

układana od środkowej osi pomieszczenia na boki. Należy pamiętać o wentylacji posadzki- zachowując np.: szczelinę przy krawędzi fundamentu kamiennego zasypaną czystym piaskiem.

6.2 Podest ołtarzowy

Nowy podest ołtarzowy należy zaprojektować w porozumieniu z Inwestorem tak, aby osiągnąć lepszą funkcjonalność w małej przestrzeni. Jako element nowy musi być zgodny z normami budowlanymi. Ponieważ będzie stał na nowej posadzce, która będzie znajdowała się na całej powierzchni prezbiterium konieczna jest dylatacja między belkami nośnymi a podłogą ceramiczną. Dla uzyskania właściwego efektu wizualnego sposób wykończenia desek podestu zostanie ustalony na podstawie wykonanych prób zatwierdzonych przez inspektora WUOZ w Gdańsku.

7. Uzasadnienie programu prac, ich wpływ na zabytek

Kościół parafialny w Szczodrowie jest jedynym zachowanym średniowiecznym kościołem drewnianym w Polsce północnej. Jest to obiekt unikatowy dla terenu Kaszub i Kociewia. Ważne jest więc, aby obiekt będący jedną z wizytówek regionu przez cały czas pozostawał w jak najlepszej kondycji. Działania wskazane w programie prac zostaną przeprowadzone w celu poprawy stanu zachowania i wyglądu estetycznego wnętrza obiektu. Zlikwidowanie starej zagrzybionej podłogi i podestu ołtarzowego oraz naprawa fundamentu znajdującego się poniżej posadzki przykrytego zasypem usuwanym w trakcie renowacji poprawi wybitnie kondycję techniczną zabytku, dzięki eliminacji największego źródła zagrzybienia kościoła. Nowa, dobrze dobrana do charakteru wnętrza posadzka ceramiczna i podest doprowadzą również do poprawy wyglądu estetycznego obiektu, który ulegał stałemu pogorszeniu ze względu na zachodzące wraz z upływającym czasem procesy starzeniowe, skutki nie zawsze trafnych remontów oraz uszkodzenia wynikające z intensywnej eksploatacji użytkowanej świątyni.

Wykonanie planowanych prac ma na celu ratowanie i ochronę cennego zabytku, zabezpieczenie go przed dalszą degradacją spowodowaną przez biologiczne i fizykochemiczne czynniki niszczące oraz zapewnienie lepszego odbioru obiektu przez zwiedzających.

8. Postępowanie konserwatorskie

8.1 Wnioski i założenia konserwatorskie

Od lat 60-tych XX w. kościół parafialny w Szczodrowie przeżył kilka remontów, lecz żaden z nich nie rozwiązał najważniejszych problemów dotyczących posadzki kościoła. Duże zagrzybienie obiektu ma destrukcyjny wpływ nie tylko na cenny zabytek, ale również na zdrowie wiernych parafii oraz coraz większej liczby osób zwiedzających świątynię. Jest ono stale wspomagane zawilgoceniem spowodowanym brakiem izolacji posadzki i wykorzystaniem mocno nasiąkliwych, nie zaizolowanych od podłoża warstw.

Nadrzędnym celem działań będzie usunięcie przyczyn destrukcji obiektu. Konieczna będzie całkowita wymiana podestu ołtarzowego oraz wszystkich warstw posadzki w całym kościele wraz z warstwą zasypu o grubości koniecznej do wykonania nowej, ceramicznej posadzki. Przyczyną destrukcji jest również woda wraz ze wszystkimi konsekwencjami zawilgocenia oraz wynikających z tego szkodliwych reakcji fizycznych, biologicznych i chemicznych. Konieczna jest skutecznie przeprowadzona izolacja posadzki oraz dezynfekcja nie tylko przestrzeni posadzki, ale po oczyszczeniu całej powierzchni ścian i wyposażenia kościoła po wykonanych pracach przy posadzkach.

W tak cennym obiekcie jak kościół w Szczodrowie konieczny jest nadzór archeologiczny.

8.2 Program prac konserwatorskich

1. Zabezpieczenie przed kurzem i brudem wszystkich obiektów w kościele, które pozostają w trakcie prac przy posadzkach na swoim pierwotnym miejscu – dotyczy to zwłaszcza ołtarza głównego oraz ambony.
2. Przeniesienie z kościoła po uprzednim zabezpieczeniu wyposażenia, które będzie kolidować z prowadzonymi pracami- konfesjonał, chrzcielnica drewniana, kropielnica, ławki, krzesła- obiekty muszą znaleźć się pomieszczeniu, w którym wyposażenie znajdzie właściwe warunki przechowania do momentu powrotu na swoje miejsce w świątyni. ~~Sposób zabezpieczenia i miejsce przechowania zostanie ustalony z wydziałem zabytków ruchomych WUOZ w Gdańsku.~~ *folią budowlaną E. Puch*
3. Wykonanie dokumentacji stanu zachowania obiektu przed pracami budowlano – konserwatorskimi w formie opisowej i fotograficznej.
4. Rozbiórka starego, drewnianego podestu ołtarzowego i jego utylizacja. *w porzebiaturn E. Puch*
5. Rozbiórka kolejnych warstw posadzki z ich dokumentacją fotograficzną i rysunkową- podłogi drewnianej, wanny betonowej, warstw ceglanych i gruzu - w trakcie prowadzonych prac należy zwrócić szczególną ostrożność na znajdujące się pod wylewką ceramiczne fragmenty historycznych posadzek.
6. Najlepiej zachowane fragmenty historycznej posadzki ceramicznej zabezpieczyć i poddać zabiegom konserwatorskim:
  - dezynfekcji grzybobójczej np.: preparatem Boramon f. Altax lub równoważnym,
  - oczyszczeniu mechanicznemu z brudu i kurzu,
  - wzmacnianie strukturalne przy pomocy prep. Funcosil Steinfesiger 100, potem 300 f. Remmers,
  - w zależności od ilości i stanu zachowania , w porozumieniu z WUOZ w Gdańsku ustalić miejsce, formę i zakres ekspozycji zachowanych płytek z historycznej posadzki.
7. Usunięcie warstwy zasypu o grubości koniecznej do wykonania nowej podłogi zgodnie z projektem budowlanym - prace muszą być wykonane pod ścisłym nadzorem archeologicznym.

8. Prace przy odsłoniętych fragmentach kamiennych fundamentów we wnętrzu kościoła:
  - oczyszczenie z ziemi brudu, roślinności i zniszczonych spoin,
  - dezynfekcja grzybobójcza np.: preparatem Boramon f. Altax lub równoważnym,
  - wykonanie nowych spoin w miejsce wadliwych i uszkodzonych odpowiednio dobraną kolorystycznie i fakturalnie zaprawą z trase- można wykorzystać gotowe zaprawy np.: f. Optolith lub Remmers.
9. Wykonanie nowej posadzki ceramicznej wraz z podbudową zgodnie z projektem budowlanym. *rysunkami S.P.*
10. ~~Umieszczenie w miejscach mało eksploatowanych odzyskanych fragmentów posadzki historycznej - miejsca zostaną uzgodnione z Urzędem Konserwatorskim.~~ *S.P.*
11. Zabezpieczenie powierzchni posadzki ceramicznej metodą hydrofobizacji.
12. Wykonanie nowego podestu ołtarzowego z drewna sosnowego zgodnie z projektem budowlanym. *rysunkami S.P.*
13. Po zakończeniu prac remontowych i oczyszczeniu wszystkich obiektów we wnętrzu kościoła, odsłoniętej konstrukcji podtrzymującej dach oraz zabytkowych ścian z malowidłami poprzez odkurzenie przy pomocy pędzla, miękkiej szczotki i odkurzacza z pyłu oraz zanieczyszczeń po pracach posadzkarskich. *usunięcie tymczasowego zabezpiec. i S.P.*
14. Profilaktyczna dezynfekcja mikologiczna wewnętrznych ścian kościoła po ich oczyszczeniu /preparatem grzybobójczym np. Lichenicidae 243 f. Bresciani lub równoważnym/.
15. Wykonanie dokumentacji po zakończeniu prac.

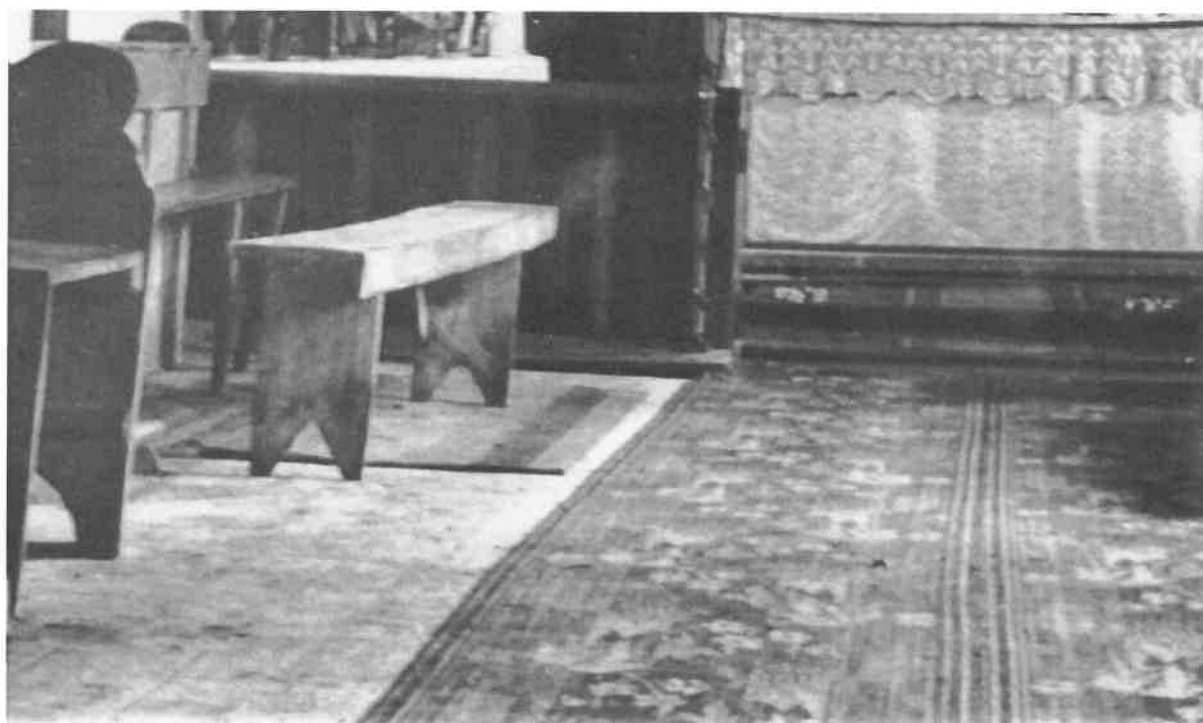
UWAGI:

1. Prace restauratorskie przy kościele muszą być prowadzone przez ekipę mającą doświadczenie przy pracach posadzkarskich w obiektach zabytkowych
2. Zaproponowane materiały konserwatorskie są przykładowe- w uzgodnieniu z inspektorem nadzoru inwestorskiego lub autorem programu prac mogą zostać zmienione na analogiczne materiały innych renomowanych firm .
3. Wszystkie prace w kościele zarówno budowlano- konserwatorskie jak i zabezpieczające muszą być wykonywane w pod nadzorem konserwatorskim
4. Prace ziemne w trakcie odsłaniania warstw posadzki i zasypu będą wykonywane pod stałym ścisłym nadzorem archeologicznym. Szczegóły dotyczące tych prac będą przedmiotem osobnego opracowania

oprac. Elżbieta Przebirowska

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
w Gdańsku-9
ul. Dworkowa 2/4, 80-852 Gdańsk

Elżbieta Przebirowska
Konserwator dzieł sztuki
mgr Elżbieta Przebirowska
81-054 Gdynia, ul. Morska 301/36
2958-022-33-87, tel. 6622326

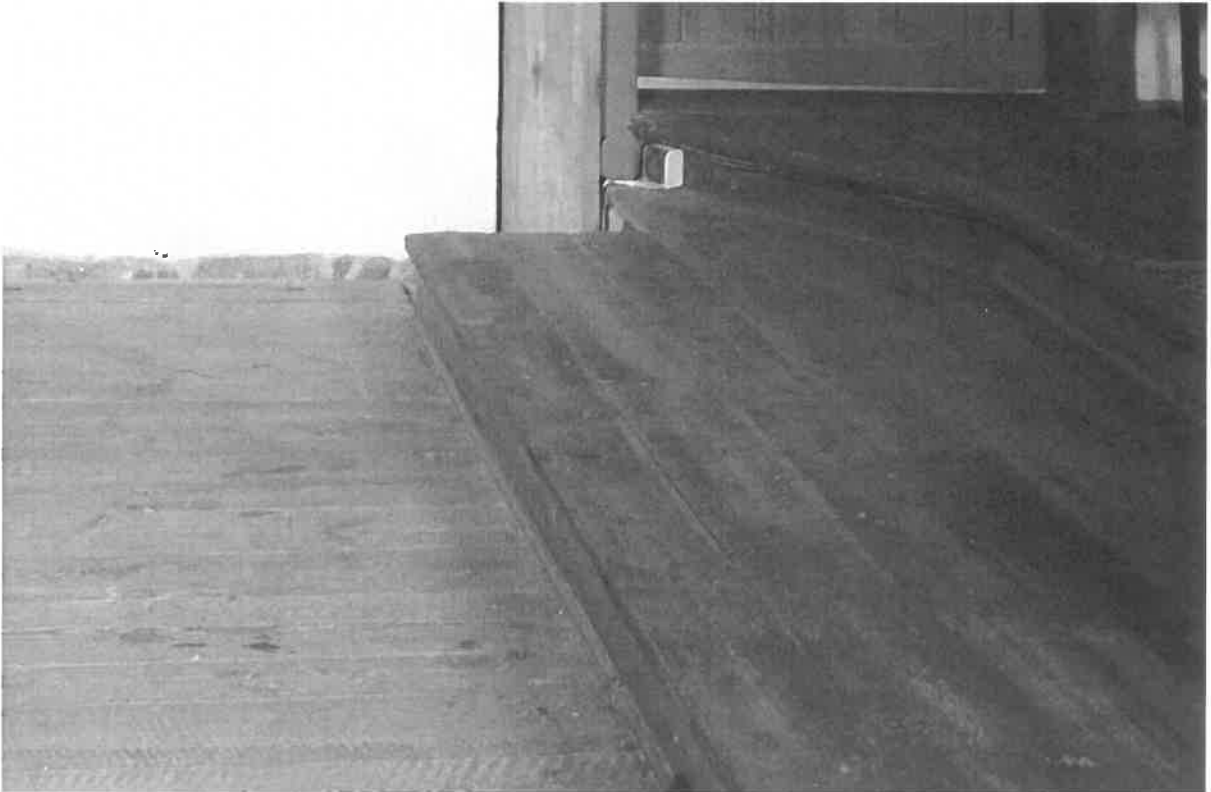
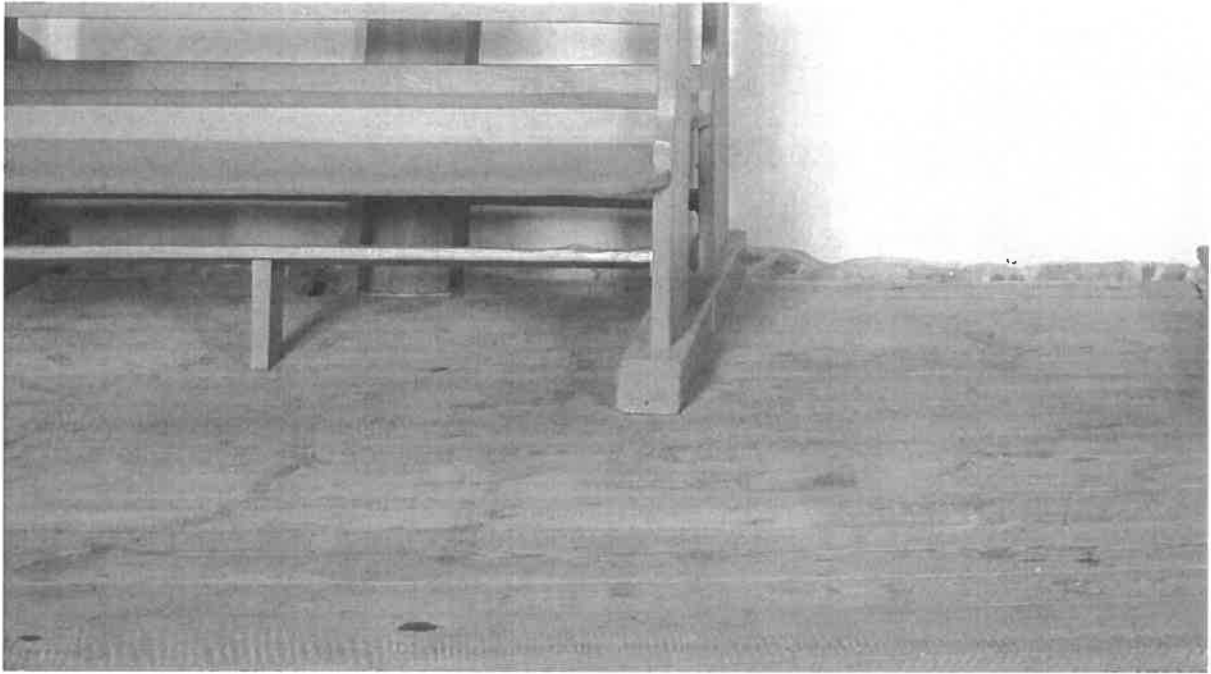
Fot. nr1 i 2 Kościół w Szczodrowie. Posadzka drewniana w prezbiterium. Brak podestu ołtarzowego – przy mienście ołtarza głównego stopnie. Fot. l. 50-te XX w. Fot. z archiwum parafialnego.

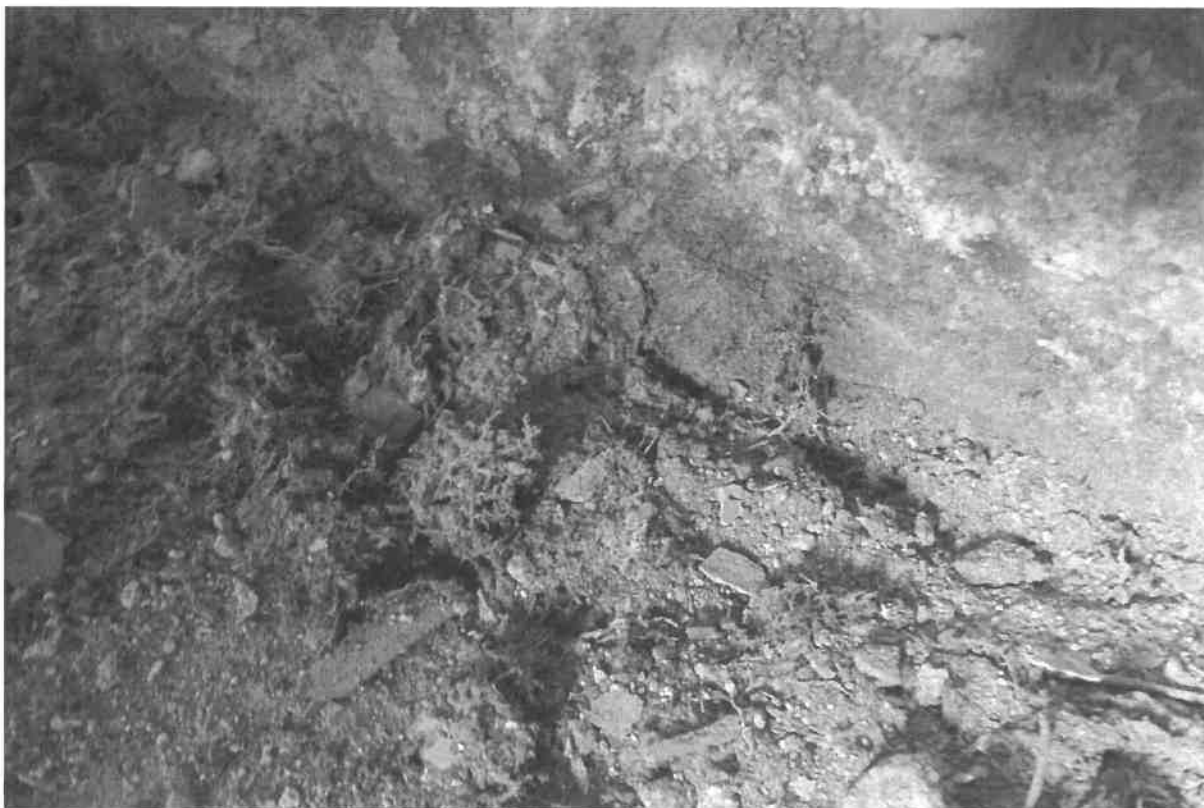
Fot. nr 3 i 4 Kościół w Szczodrowie. Współczesna drewniana podłoga z desek sosnowych. Fot. E. Przebirowska 2020r.

Fot. nr 5 i 6 Kościół w Szczodrowie. Współczesna drewniana podłoga z desek sosnowych. Widok na prezbiterium i nawę. Fot. E. Przebirowska, 2020r.

Fot. nr7 i 8 Kościół w Szczodrowie. Współczesna drewniana podłoga z desek sosnowych w prezbiterium . Na dolnej fotografii styk podłogi z podestem ołtarzowym. Fot. E. Przebirowska 2020r.

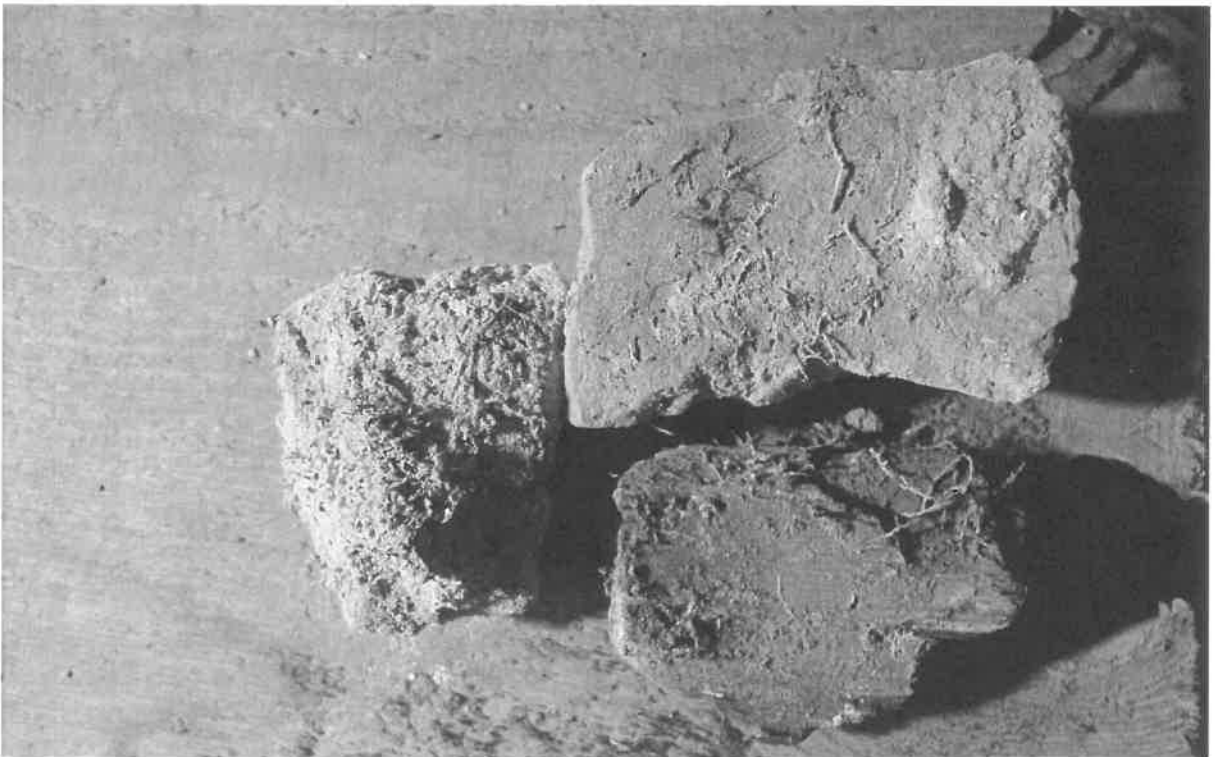
Fot. nr 9 i 10 Kościół w Szczodrowie. Górna fot. – stan posadzki i ściany po odsunięciu schodków na ambone, fot. dolna styk posadzki i ściany – widoczny grzyb. Fot. E. Przebirowska 2020r.

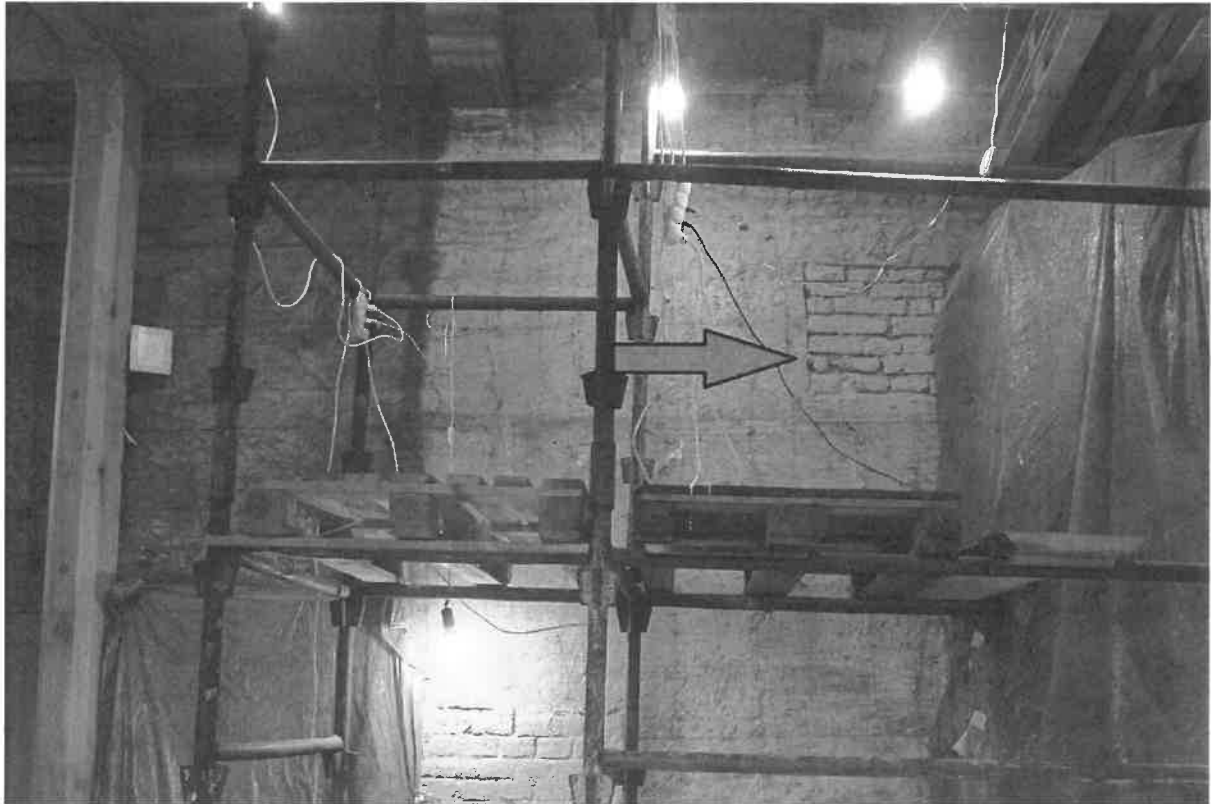
Fot. nr 11 i 12 Kościół w Szczodrowie. Współczesna drewniana podłoga z desek sosnowych w kruchcie. Podłoga kilka lat temu została pomalowana. Fot. E. Przebirowska 2020r.

Fot. nr 13 i 14 Kościół w Szczodrowie. Odkrywka w nawie- pod deskami legary, wylewka betonowa, warstwy cegieł. Na górnej fotografii widoczny fundament kamienny. Fot. E. Przebirowska 2020r.

Fot. nr 15 i 16 Kościół w Szczodrowie. Odkrywka w prezbiterium koło wejścia do zakrystii. Pod legarami i wylewką widać warstwę cegieł. Dolne zdjęcie pokazuje kawałki cegły drewna i tynku wyciągnięte z zasypu. Wszystkie są porośnięte grzybem. . Fot. E. Przebirowska 2020r.

Fot. nr 17 i 18 Kościół w Szczodrowie. Górna fot. – zamurowane okienko w prezbiterium cegłą gotycką o wytartej powierzchni zapewne od chodzenia , fot. dolna – cegły gotyckie wyciągnięte z wykopu w nawie - widoczna grzybnia na powierzchni, cegły cienkie, wytarte na krawędziach. Fot. E. Przebirowska 2020r.

Fot. nr 19 i 20 Kościół w Szczodrowie. Górna fot. –fragment fundamentu w prezbiterium przykryty zaprawą / wystaje ponad posadzkę ok 3 cm. Odkrywka wskazuje, że pod tynkiem jest mur kamienny. Fot. E. Przebirowska 2020r.

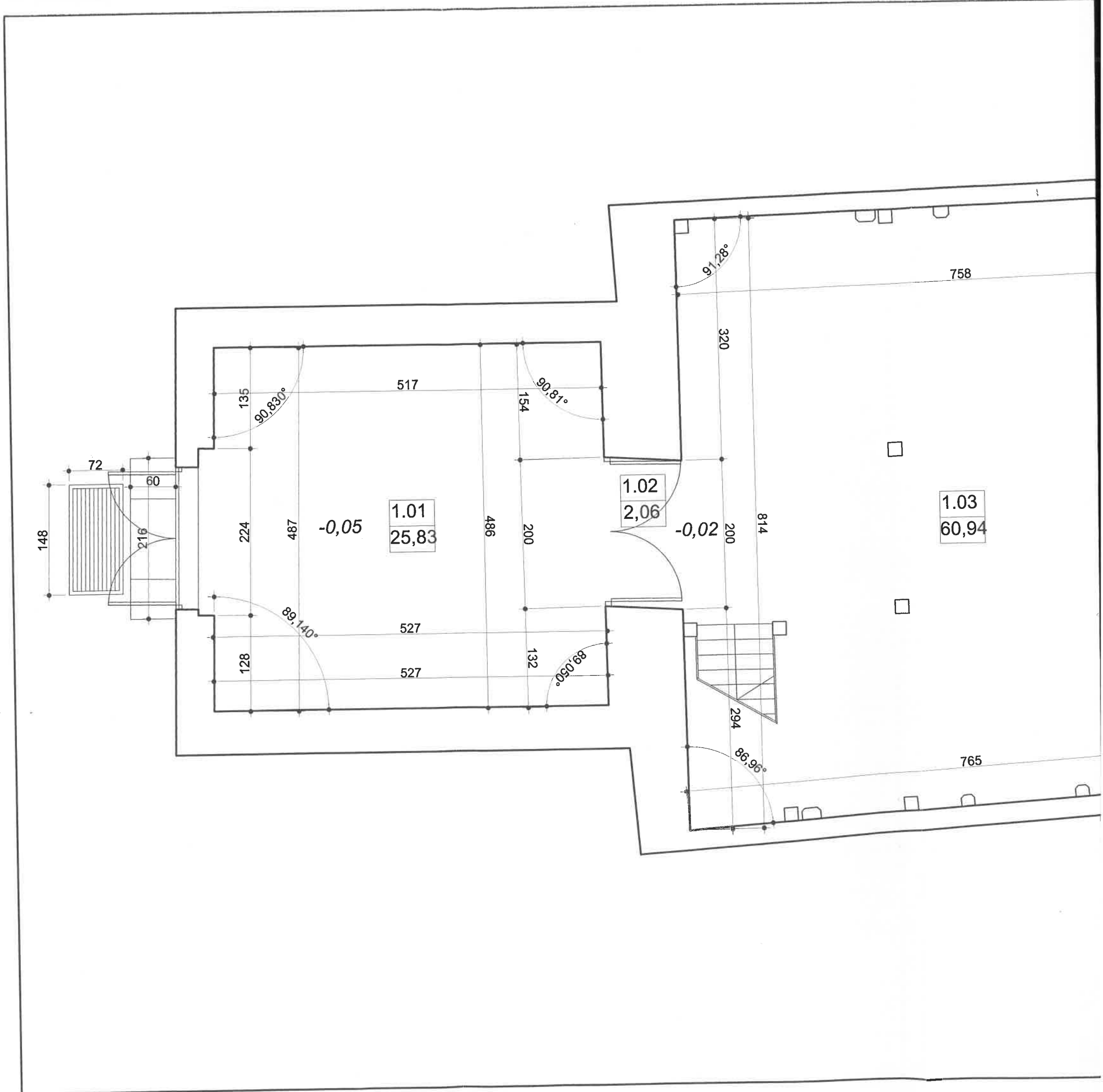

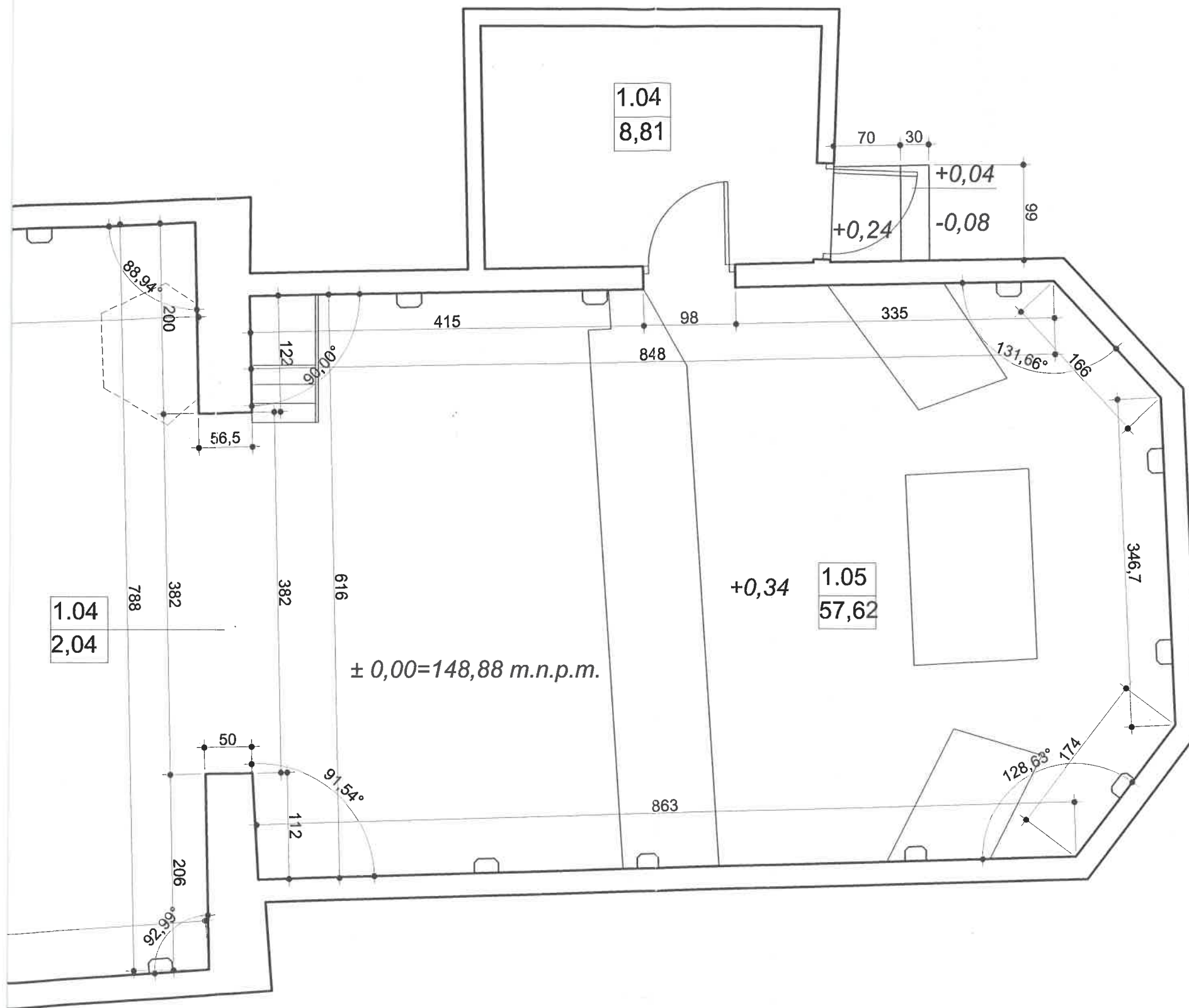
Fot. nr 21 Kościół w Kosieczynie. Fragment posadzki ceramicznej oryginalnej gotyckiej i zrekonstruowanej. Fot. z publikacji przyp. pr 3 – publikacja internet.

Fot. nr 22 Kościół w Szczodrowie. Propozycja płytek posadzkowych do wykonania nowej posadzki zgodnej z projektem budowlanym.

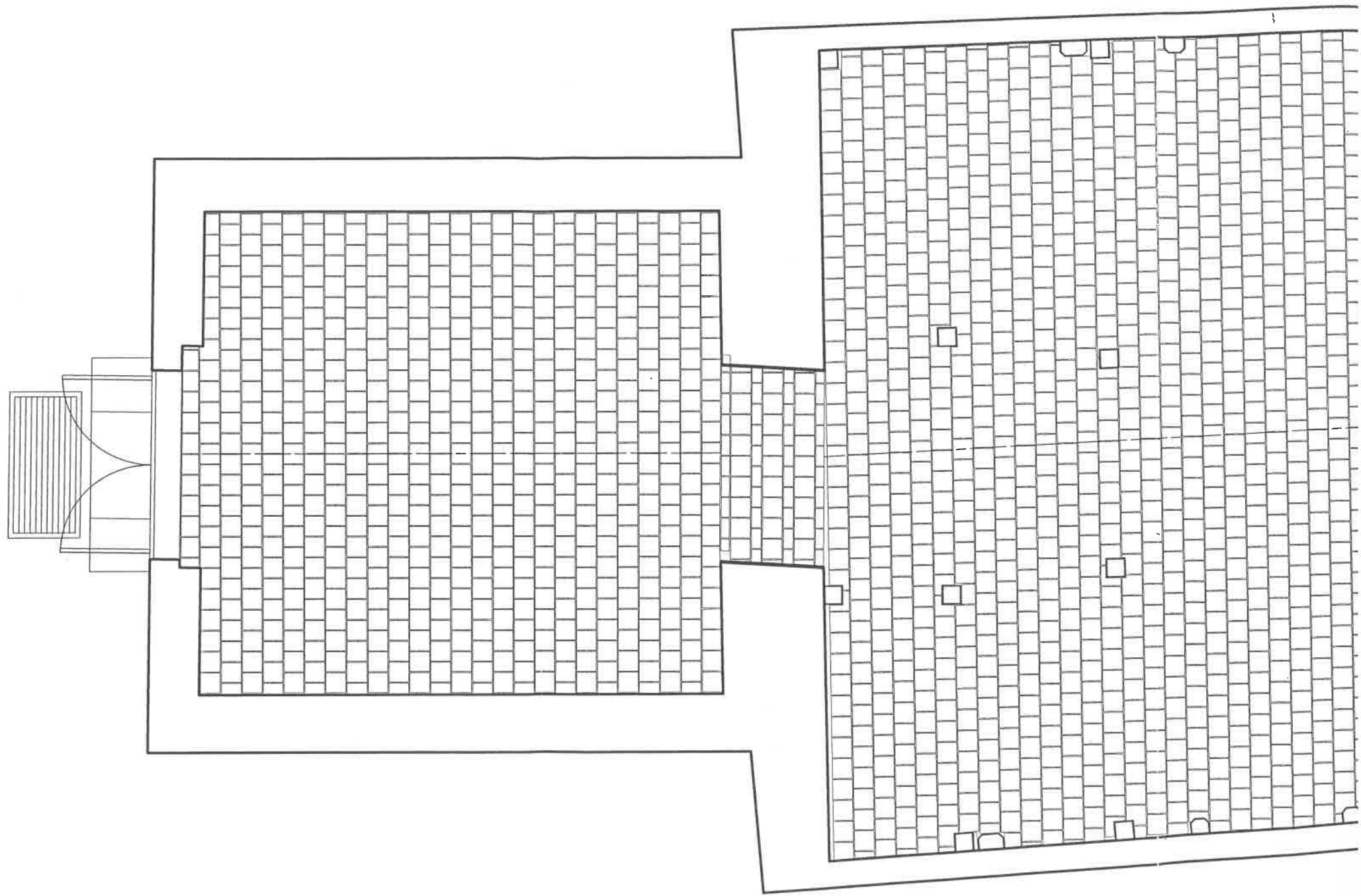

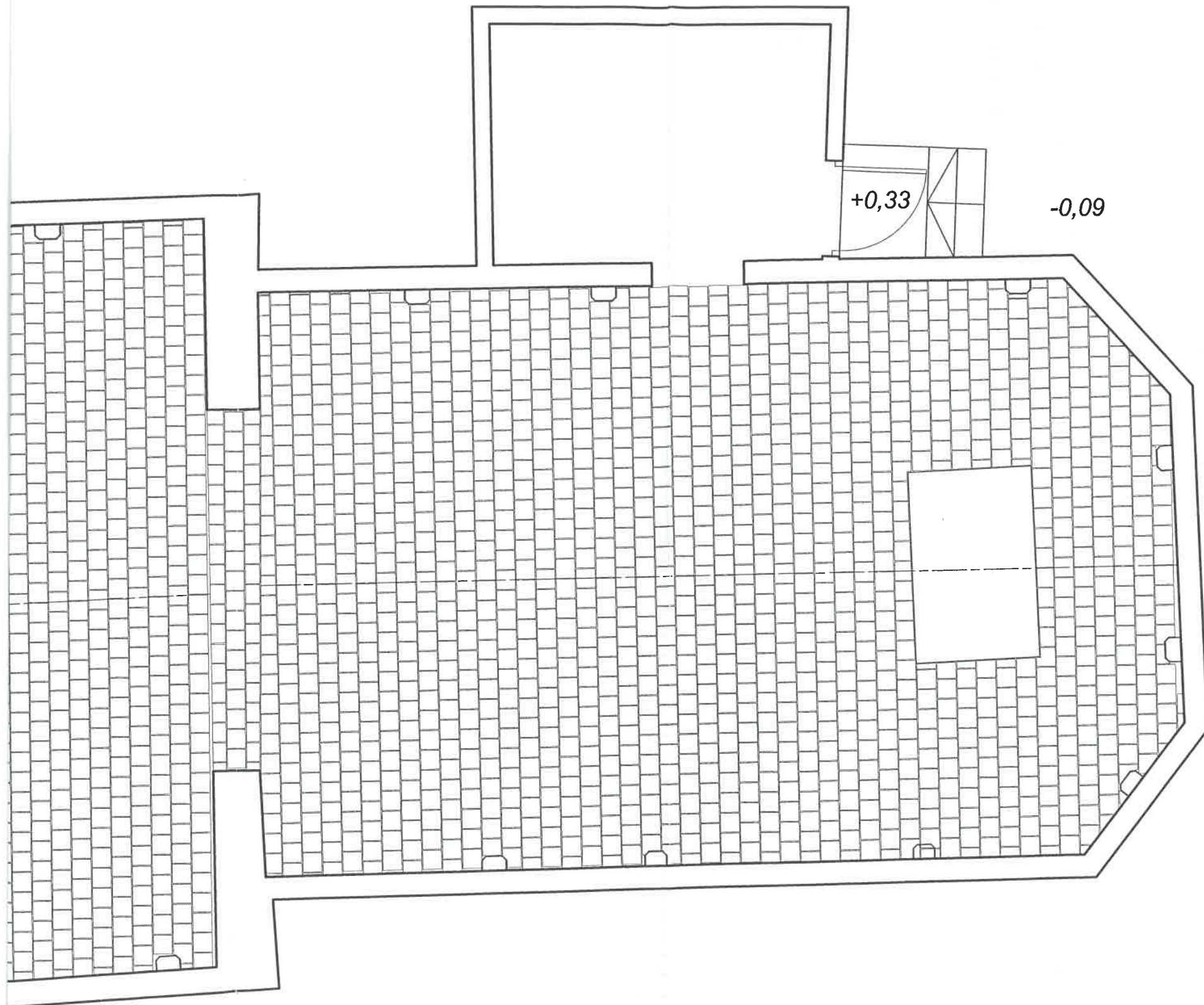

WOJEWÓDZKI URZĄD
 OCHRONY ZWIĄTKÓW
 ul. Dvrekówna 2/1 81-952 Gdańsk

TEMAT PROJEKTU	Projekt architektoniczno-budowlany remontu posadzki kościoła parafialnego w Szczodrowie		
NAZWA OBIEKTU BUDOWLANEGO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W SZCZODROWIE Szczodrowo, ul. Spacerowa 2		
TYTUŁ RYSUNKU	RZUT POSADZKI INEWNTARYZACJA		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA	mgr. inż. architekt STEFAN STERCZEWSKI	PODPIS PROJEKTANTA 	SKALA RYSUNKU
NUMER UPRAWNIEN BUDOWLANYCH	UAN 8346/39/89		1 : 50
DATA SPORZADZENIA	16.09.2022.	PODPIS PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO 	NUMER RYSUNKU
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	mgr. inż. architekt ANNA SAFIANOWICZ		A-2
NUMER UPRAWNIEN BUDOWLANYCH	4447/Gd/90		
DATA SPRAWDZENIA	16.09.2022.		

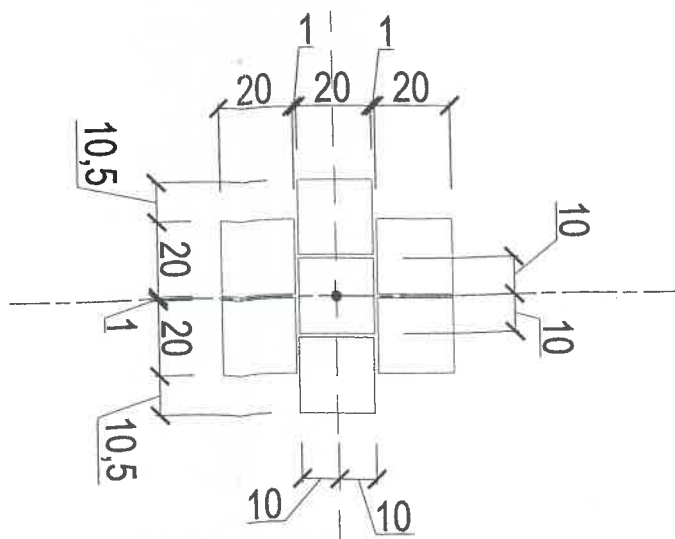
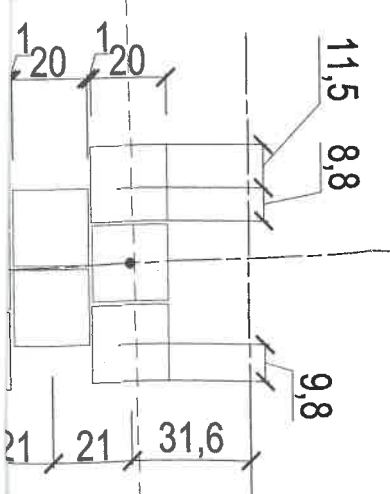
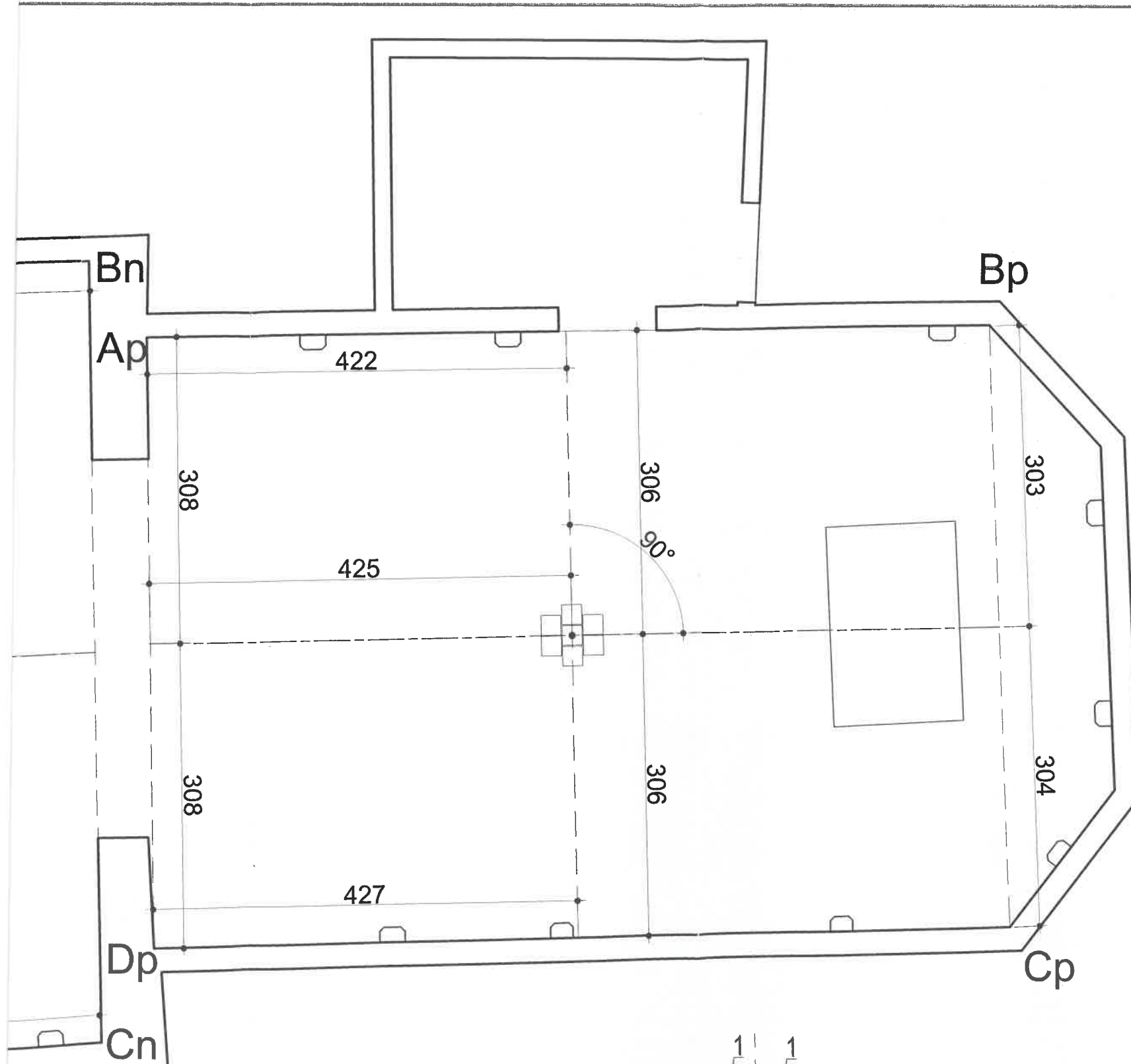

WOJEWÓDZKI URZĄD
 OCHRONY ZABYTKÓW
 w Gdańsku
 ul. Dyrekcyjna 2/4, 80-852 Gdańsk

TEMAT PROJEKTU	Projekt architektoniczno-budowlany remontu posadzki kościoła parafialnego w Szczodrowie		
NAZWA OBIEKTU BUDOWLANEGO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W SZCZODROWIE Szczodrowo, ul. Spacerowa 2		
TYTUŁ RYSUNKU	RZUT POSADZKI PROJEKT		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA	mgr. inż. architekt STEFAN STERCZEWSKI	 PODPIS PROJEKTANTA	SKALA RYSUNKU
NUMER UPRAWNIEŃ BUDOWLANYCH	UAN 8346/39/89		1 : 50
DATA SPORZĄDZENIA	16.09.2022.	 PODPIS PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	NUMER RYSUNKU
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	mgr. inż. architekt ANNA SAFIANOWICZ		A-3
NUMER UPRAWNIEŃ BUDOWLANYCH	4447/Gd/90		
DATA SPRAWDZENIA	16.09.2022.		

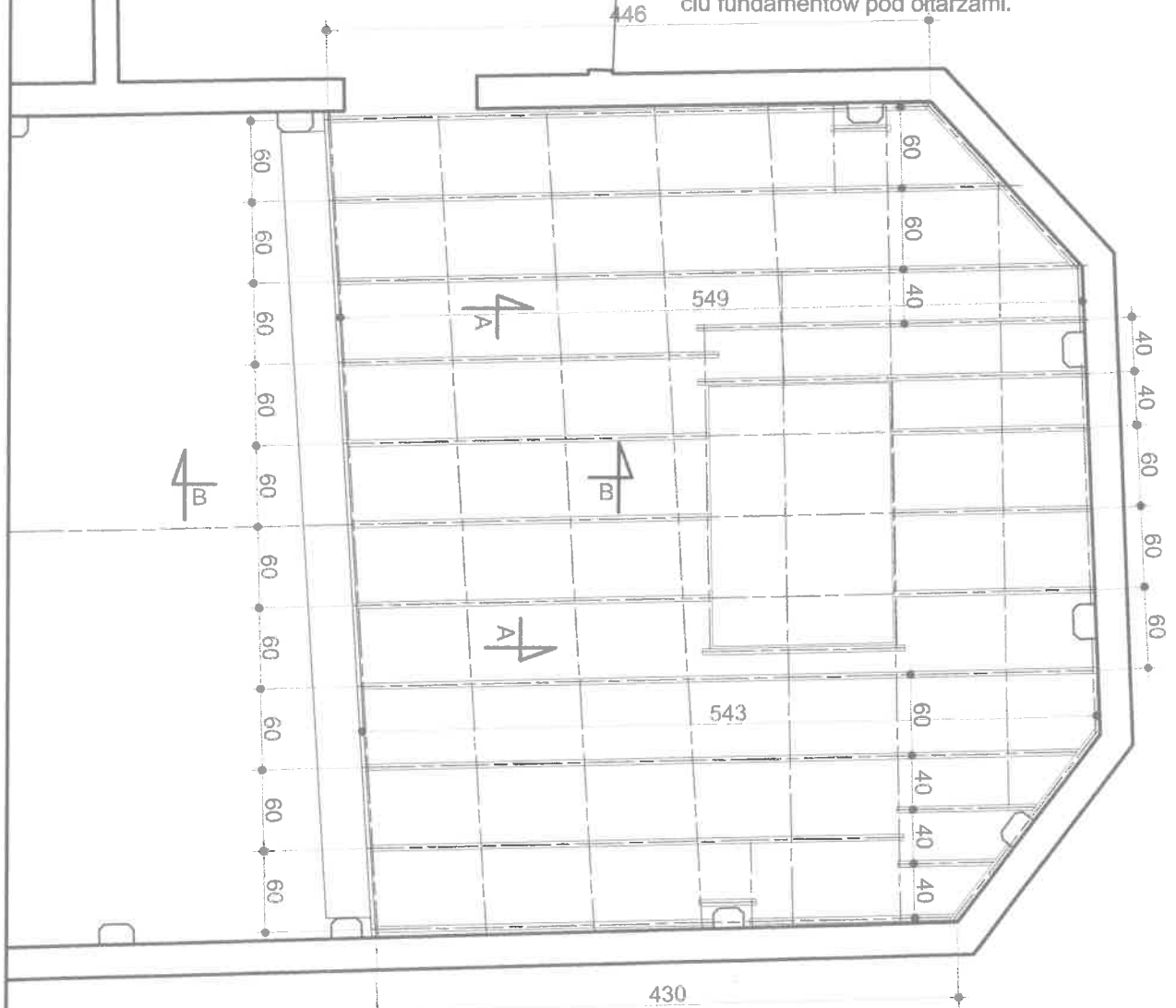

WOJEWÓDZKI URZĄD
 OCHRONY ZABYTEK
 w Gdańsku
 ul. Dworkcyjna 2/4, 80-852 Gdańsk

TEMAT PROJEKTU	Projekt architektoniczno-budowlany remontu posadzki kościoła parafialnego w Szczodrowie		
NAZWA OBIEKTU BUDOWLANEGO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W SZCZODROWIE Szczodrowo, ul. Spacerowa 2		
TYTUŁ RYSUNKU	WYTYCZNE UKŁADANIA POSADZKI		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA	mgr. inż. architekt STEFAN STERCZEWSKI	PODPIS PROJEKTANTA 	SKALA RYSUNKU
NUMER UPRAWNIEŃ BUDOWLANÝCH	UAN 8346/39/89		1 : 50
DATA SPORZĄDZENIA	16.09.2022.	PODPIS PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO 	NUMER RYSUNKU
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	mgr. inż. architekt ANNA SAFIANOWICZ		A-4
NUMER UPRAWNIEŃ BUDOWLANÝCH	4447/Gd/90		
DATA SPRAWDZENIA	16.09.2022.		

UWAGA!

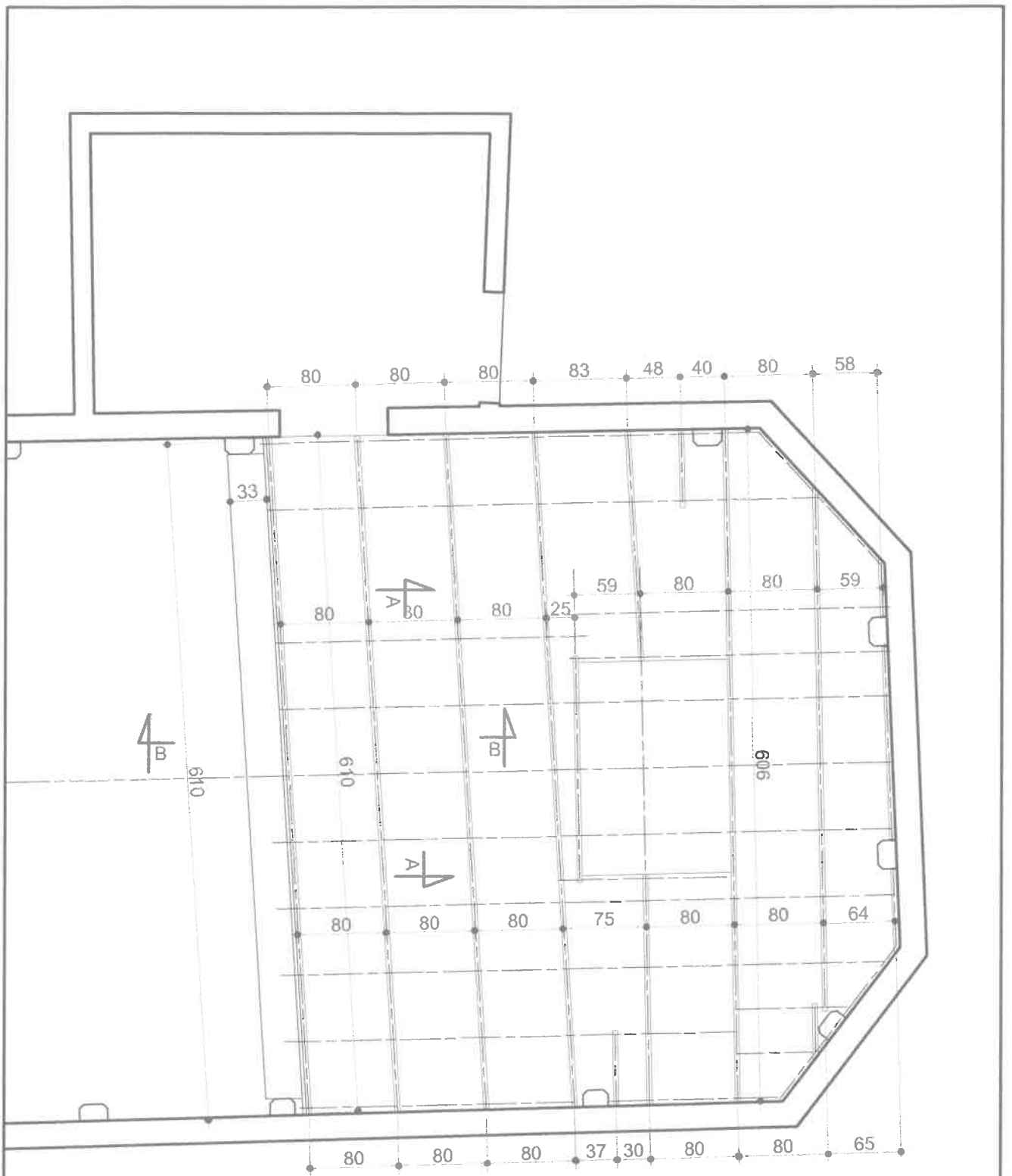
1. Pokrycie deskami gr. 3 cm
2. Zastosowano legary, słupki i belki podwalinowe o wymiarach 4,5 cm x 7,0 cm
3. Legary, słupki konstrukcyjne drewniane o wymiarach 4,5cm x 7,0 cm w rozstawie nie większym niż 40 cm
4. Wilgotność drewna użytego do konstrukcji nie może być większa niż 18%.
5. Klasa drewna użytego do konstrukcji nie może być mniejsza niż C24.
6. Wymiary podano w centymetrach. Rzędne podano w metrach
7. Wszystkie połączenia elementów konstrukcyjnych dobrać na etapie projektu technicznego. Zaleca się zastosowanie złączy, płytek perforowanych, gwoździ pierścieniowych firmy "SIMPSON-Strong-Tie".
8. Rzeczywiste długości legarów przyjąć po odsłonięciu fundamentów pod ołtarzami.

LEGARY GÓRNE

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW
w Gdańsku
ul. Dvrekycyna 2/4, 80-852 Gdańsk

TEMAT PROJEKTU	Projekt architektoniczno-budowlany remontu posadzki kościoła parafialnego w Szczodrowie		
NAZWA OBIEKTU BUDOWLANEGO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W SZCZODROWIE Szczodrowo, ul. Spacerowa 2		
TYTUŁ RYSUNKU	PODEST PRZY OŁTARZU LEGARY GÓRNE		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA	mgr. inż. architekt STEFAN STERCZEWSKI	PODPIS PROJEKTANTA	SKALA RYSUNKU
NUMER UPRAWNIENI BUDOWLANYCH	UAN 8346/39/89		1 : 50
DATA SPORZĄDZENIA	16.09.2022.		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	mgr. inż. architekt ANNA SAFIANOWICZ	PODPIS PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	NUMER RYSUNKU
NUMER UPRAWNIENI BUDOWLANYCH	4447/Gd/90		A-5
DATA SPRAWDZENIA	16.09.2022.		

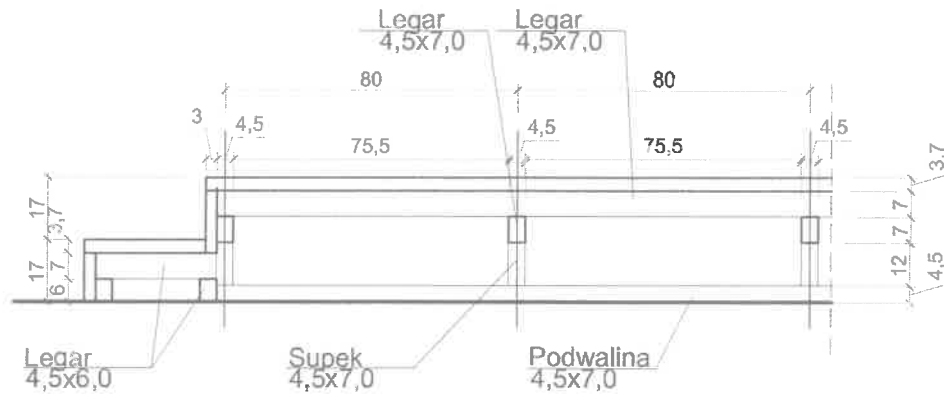

LEGARY DOLNE

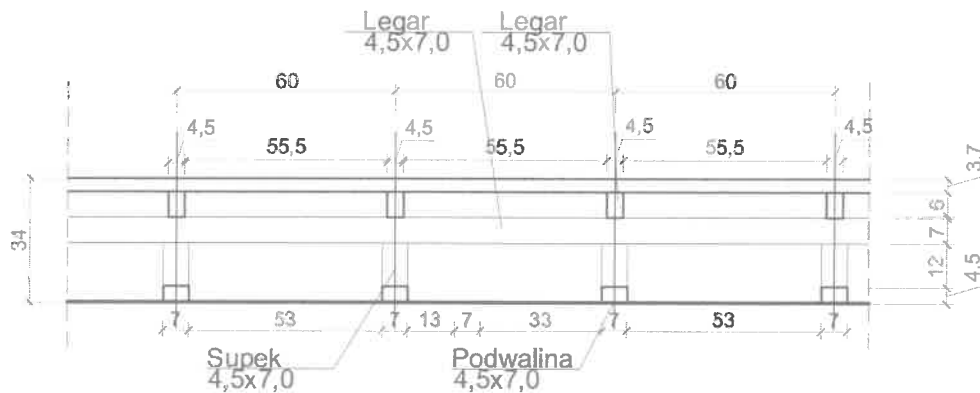
WOJEWÓDZKI URZĄD
 OCHRONY ZABYTKÓW
 w Gdańsku
 ul. Dworkowa 2/4, 80-852 Gdańsk

TEMAT PROJEKTU	Projekt architektoniczno-budowlany remontu posadzki kościoła parafialnego w Szczodrowie		
NAZWA OBIEKTU BUDOWLANEGO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W SZCZODROWIE Szczodrowo, ul. Spacerowa 2		
TYTUŁ RYSUNKU	PODEST PRZY OLTARZU LEGARY DOLNE		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA	mgr. inż. architekt STEFAN STERCZEWSKI	PODPIS PROJEKTANTA	SKALA RYSUNKU
NUMER UPRAWNIENI BUDOWLANYCH	UAN 8346/39/89		1 : 50
DATA SPORZĄDZENIA	16.09.2022.		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	mgr. inż. architekt ANNA SAFIANOWICZ	PODPIS PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	NUMER RYSUNKU
NUMER UPRAWNIENI BUDOWLANYCH	4447/Gd/90		A-6
DATA SPRAWDZENIA	16.09.2022.		

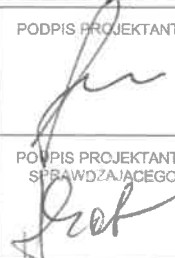

PRZEKRÓJ B-B

PRZEKRÓJ A-A

DETALE PODESTU

WOJEWODZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
w Gdańsku
ul. Dworkcyjna 2/4, 80-852 Gdańsk

TEMAT PROJEKTU	Projekt architektoniczno-budowlany remontu posadzki kościoła parafialnego w Szczodrowie		
NAZWA OBIEKTU BUDOWLANEGO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W SZCZODROWIE Szczodrowo, ul. Spacerowa 2		
TYTUŁ RYSUNKU	PODEST PRZY OŁTARZU DETALE PODESTU		
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA	mgr. inż. architekt STEFAN STERCZEWSKI	 PODPIS PROJEKTANTA	SKALA RYSUNKU
NUMER UPRAWNIEŃ BUDOWLANÝCH	UAN 8346/39/89		1 : 20
DATA SPORZADZENIA	16.09.2022.	 PODPIS PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	NUMER RYSUNKU
IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEGO	mgr. inż. architekt ANNA SAFIANOWICZ		A-8
NUMER UPRAWNIEŃ BUDOWLANÝCH	4447/Gd/99		
DATA SPRAWDZENIA	16.09.2022.		